

ISSN 2524-0986

 iScience[®]

ACTUAL SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MODERN WORLD

INTERNATIONAL SCIENCE JOURNAL

Issue 9(101)

**Pereiaslav
2023**

ACTUAL SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MODERN WORLD

ISSUE 9(101)

September 2023

INTERNATIONAL SCIENCE JOURNAL

Publishing schedule: 12 times/year (monthly)

Published since June 2015

Included in scientometric databases:

Google Scholar <https://scholar.google.com.ua/citations?user=JP57y1kAAAAJ&hl=uk>

Бібліометрика української науки

http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals

Index Copernicus

<http://journals.indexcopernicus.com/+++,p24785301,3.html>

Pereiaslav

UDC 001.891(100) «20»

BBK 72.4

A43

Editorial board:

O. Bazaluk	Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine)
I. Dobroskok	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Ukraine)
S. Kabakbayev	Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor (Kazakhstan)
G. Musabekova	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Kazakhstan)
I. Smyrnov	Doctor of Geographic Sciences, Professor (Ukraine)
O. Isak	Doctor of Sociological Sciences (Moldova)
Lyu Bincyа	Doctor of Art Criticism (CPR)
V. Tamulet	Doctor of Historical Sciences (Moldova)
S. Brynza	Doctor of Juridical Sciences, Professor (Moldova)
A. Tykhon	Doctor of Medical Sciences (Moldova)
A. Goriashenko	Doctor of Pedagogic Sciences (Moldova)
G. Alieve-Kengerli	Doctor of Philological Sciences, Professor (Azerbaijan)
A. Aidosov	Doctor of Technical Sciences, Professor (Kazakhstan)
T. Lozova	Doctor of Technical Sciences, Professor (Ukraine)
O. Sydorenko	Doctor of Technical Sciences, Professor (Ukraine)
A. Egiazarian	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Armenia)
Z. Aliev	Doctor of Agricultural Sciences, Professor (Azerbaijan)
K. Partoev	Doctor of Agricultural Sciences, Professor (Tajikistan)
L. Tsibulko	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Ukraine)
M. Baimukhamedov	Doctor of Technical Sciences, Professor (Kazakhstan)
M. Musabayeva	Doctor of Geographic Science, Professor (Kazakhstan)
Z. Kabyzbekova	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Kazakhstan)
N. Kheladze	Candidate of Chemical Sciences (Georgia)
J. Talaspayeva	Candidate of Philological Sciences, Professor (Kazakhstan)
B. Chernov	Candidate of Pedagogic Sciences, Professor (Ukraine)
V. Amrakhov	Candidate of Economic Sciences, docent (Azerbaijan)
K. Mkrtchian	Candidate of Technical Sciences, docent (Armenia)
V. Stati	Candidate of Juridical Sciences, docent (Moldova)
K. Bugaevskiy	Candidate of Medical Sciences, docent (Ukraine)
G. Tsybulko	Candidate of Pedagogic Sciences, docent (Ukraine)
N. Iaranova	Candidate of Technical Sciences (Uzbekistan)

Actual scientific research in the modern world // Journal. - Pereiaslav, 2023. - Issue 9(101) – 157 p.

Language: українська, русский, english, қазақша, o'zbek, limba română.

UDC 001.891(100) «20»

BBK 72.4

A43

© NGO THE INSTITUTE FOR SOCIAL TRANSFORMATION, 2023

© Authors, 2023

TABLE OF CONTENTS

SECTION: ARCHITECTURE

- Искоян Лилит Амрастановна (Ереван, Армения)**
 АРХИТЕКТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ СРЕДНЕВЕКОВЫХ ЦЕРКВЕЙ АРМЕНИИ..... 6

SECTION: BIOLOGY SCIENCE

- Михалків Людмила Миронівна, Коць Сергій Ярославич,
 Обезюк Іван Михайлович (Київ, Україна),
 Соболенко Любов Юліанівна (Умань, Україна)**
 ВПЛИВ ХЛОРИДУ НАТРИУ НА ПРОРОСТАННЯ НАСІННЯ СОЇ РІЗНИХ СОРТІВ 13

SECTION: ECOLOGY

- Уренова Анастасія, Кручина Вікторія,
 Клевська Валерія (Харків, Україна)**
 ВИКОРИСТАННЯ БІОПОЛІМЕРІВ ЯК ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО
 ПАКУВАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ 19

SECTION: ECONOMICS

- Petrosyan Arsen (Yerevan, Armenia)**
 THE MILITARY COOPERATION OF LEADING COUNTRIES..... 25
- Umarova Nargiza Kholdarovna (Tashkent, Uzbekistan)**
 FINANCIAL RISKS AND FINANCIAL SECURITY OF THE ENTERPRISE 31

SECTION: MEDICAL SCIENCE

- Адильбеков Абиькасым, Айтжанова Асель Жанбулатовна
 (Астана, Казахстан)**
 ПРИЧИНЫ ПОЛОМКИ КЕРАМИЧЕСКИХ КОНСТРУКЦИЙ 36
- Бугаевский Константин Анатольевич (Новая Каховка, Украина)**
 ОСТЕОЛОГИЯ: АНАТОМИЯ КОСТЕЙ ЖЕНСКОГО ТАЗА В ОТРАЖЕНИИ
 ФАЛЕРИСТИКИ - НА ТЕМАТИЧЕСКИХ ЗНАЧКАХ 41
- Бугаевский Константин Анатольевич (Новая Каховка, Украина)**
 АНАТОМО-МОРФОЛОГИЧЕСКИЙ СОМАТИЧЕСКИЙ ПРОФИЛЬ ПОЛОВЫХ
 СОМАТОТИПАХ У СПОРТСМЕНОВ ЮНОШЕСКОГО ВОЗРАСТА,
 ЗАНИМАЮЩИХСЯ ДЗЮДО 48
- Нурсалова Лаура Нурлановна (Семей, Казахстан)**
 КОММУНИКАТИВНЫЕ УМЕНИЯ СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКИХ
 НАПРАВЛЕНИЙ, КАК ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ЗНАЧИМЫЙ КОМПОНЕНТ 60
- Нысанбаева Карлыгаш Кендебаевна,
 Ағабекова Табиғат Турлыбекқызы, Әбделі Алина Ғалымжанқызы,
 Шаниёзова Жайхун Бисенбойқызы, Унгарова Арайлым Әбубәкірқызы,
 Аубекова Диана Большанқызы, Хайдарғалиева Лейла Саламатовна
 (Караганда, Казахстан)**
 РАСПРОСТРАНЕННОСТЬ И ФАКТОРЫ РИСКА РАКА МОЛОЧНОЙ ЖЕЛЕЗЫ
 В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН 64

SECTION: MANAGEMENT AND MARKETING

- Tashkhodjaev Mukhtorkhon (Tashkent, Uzbekistan)**
RATING OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS UNDER GLOBALIZATION 68

SECTION: ART STUDIES

- Yeghiazaryan Anush Karapet (Erevan, Armenia)**
THE ORIGINS OF THE DEVELOPMENT OF NATIONAL CARPET ART 73

SECTION: EARTH SCIENCE

- Непша Олександр Вікторович, Спіфанцев Денис Едуардович,
Коваль Дмитро Олексійович, Вінніченко Олена Миколаївна,
Мовчан Анастасія Олексіївна, Меньшиков Іван Вікторович,
Хомотюк Юрій Павлович (Запоріжжя, Україна)**
ВОДНІ РЕСУРСИ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ..... 77

SECTION: PEDAGOGY

- Kotova Olena, Protsenko Andrii, Tsybulska Viktoriia, Nepsha Oleksandr,
Oliinyk Iryna, Sukhanova Hanna Kyriienko Oleksandr
(Zaporizhzhia, Ukraine)**
DISTANCE LEARNING IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PHYSICAL
EDUCATION TEACHERS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS 82
- Непша Олександр Вікторович, Гришко Світлана Вікторівна,
Прохорова Лариса Анатоліївна, Левада Ольга Михайлівна,
Зав'ялова Тетяна Василівна (Запоріжжя, Україна)**
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ В УМОВАХ
ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ..... 86
- Саакян Амалия Гришаевна (Ереван, Армения)**
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ, ПРИНЦИПЫ И ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ
ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ 92

SECTION: TECHNICAL SCIENCE. TRANSPORT

- Дурач Вадим Миколайович, Ткачук Павло Вікторович,
Ніколайчук Лариса Григорівна, Гушак Олена Миколаївна
(Львів, Україна)**
ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ТЕКСТИЛЬНИХ ВИРОБІВ
ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ..... 100
- Дорофєєв Віталій Степанович, Зінченко Ганна Валеріївна,
Голофєєва Марина Олександрівна,
Пушкар Наталя Володимирівна (Одеса, Україна)**
НОРМАЛЬНІ НАПРУЖЕННЯ В ЗГИНАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТАХ ПРИ
ДВОКРАТИЧНОМУ ЗАКОНІ ДЕФОРМУВАННЯ БЕТОНУ 106

SECTION: PHYSICAL CULTURE**Бутенко Галина Олександрівна (Глухів, Україна)**ПЛАНУВАННЯ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ ЯК СПОСІБ УПРАВЛІННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИМ СТАНОМ УЧНІВ 115**SECTION: PHILOLOGY AND LINGUISTICS****Slambekova Gulnaz (Aktobe, Kazakhstan)**

PICTORIAL LANGUAGE AND LINGUISTICS 120

Власенко Наталія Давидівна (Кам'янське, Україна)ПЕРЕКЛАД СИНТАКСИЧНИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ ІЗ
ЗНАЧЕННЯМ «ПРОСТОРОВОЇ БЛИЗЬКОСТІ»
(на матеріалі роману Петра Проскуріна «Доля») 125**SECTION: PHYSICAL CULTURE****Дайрабаев Серик Ергалиевич, Туякбаева Меруерт Шекеевна,
Манапов Ядикар Ялкунжанович, Нокишев Мурат Бидахметович
(Алматы, Казахстан)**ВЛИЯНИЕ ФИЗИЧЕСКИХ УПРАЖНЕНИЙ, ВОСПИТАНИЯ ФИЗИЧЕСКИХ
КАЧЕСТВ, СПОРТИВНОЙ СПЕЦИАЛИЗАЦИИ И КВАЛИФИКАЦИИ НА
УМСТВЕННУЮ РАБОТОСПОСОБНОСТЬ СТУДЕНТОВ..... 131**Дайрабаев Серик Ергалиевич, Туякбаева Меруерт Шекеевна,
Кондратенко Светлана Анатольевна, Кузнецов Олег Павлович
(Алматы, Казахстан)**ВЛИЯНИЕ ФИЗИЧЕСКИХ НАГРУЗОК НА УМСТВЕННУЮ
РАБОТОСПОСОБНОСТЬ СТУДЕНТОВ..... 137**SECTION: PHILOSOPHY****Сук Олена Євгеніївна, Ярмак Тетяна Василівна
(Харків, Україна)**

НІ-НУМЕ ЯК ШЛЯХ ДО ГЛОБАЛЬНОГО ОСВІТЬОГО СПІВРОБІТНИЦТВА..... 143

SECTION: SCIENCE OF LAW**Алимова Эльвира Абдикапбаровна (Алматы, Казахстан)**ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПОНИМАНИЮ ПРЕЗУМПЦИИ
НЕВИНОВНОСТИ..... 149

SECTION: EARTH SCIENCE

УДК 911.2 (477.64)

**Непша Олександр Вікторович, Єпіфанцев Денис Едуардович,
Коваль Дмитро Олексійович, Вінніченко Олена Миколаївна,
Мовчан Анастасія Олексіївна, Меньшиков Іван Вікторович,
Хомотюк Юрій Павлович
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
(Запоріжжя, Україна)**

ВОДНІ РЕСУРСИ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація. В статті проаналізовано водні ресурси Запорізької області.. До водного фонду Запорізької області відносяться річки, озера, ставки, водосховища, землі водного фонду, підземні води. Водні об'єкти розподіляються на об'єкти загальнодержавного і місцевого значення.

Ключові слова: Запорізька область, водні ресурси, водний фонд, річка, водотоки, море, водосховище.

*Nepsha Oleksandr, Epifantsev Denys, Koval Dmytro,
Vinnichenko Olena, Movchan Anastasiia, Menshikov Ivan, Khomotyuk Yurii
Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University
(Zaporizhzhia, Ukraine)*

WATER RESOURCES OF ZAPORIZHZHYA REGION

Abstract. The article analyses the water resources of Zaporizhzhia region. The water fund of Zaporizhzhia region includes rivers, lakes, ponds, reservoirs, water fund lands, and groundwater. Water bodies are divided into objects of national and local importance.

Key words: Zaporizhzhia region, water resources, water fund, river, watercourses, sea, reservoir.

До водного фонду Запорізької області відносяться річки, озера, ставки, водосховища, землі водного фонду, підземні води. Водні об'єкти розподіляються на об'єкти загальнодержавного і місцевого значення (рис. 1, табл. 1).

Азовське море, Дніпро та його притоки усіх порядків, а також річки Берда і Зелена відносяться до водних об'єктів загальнодержавного значення. Усі інші групи річок відносяться до водних об'єктів місцевого значення.

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ВОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
Запорізьке обласне управління водних ресурсів

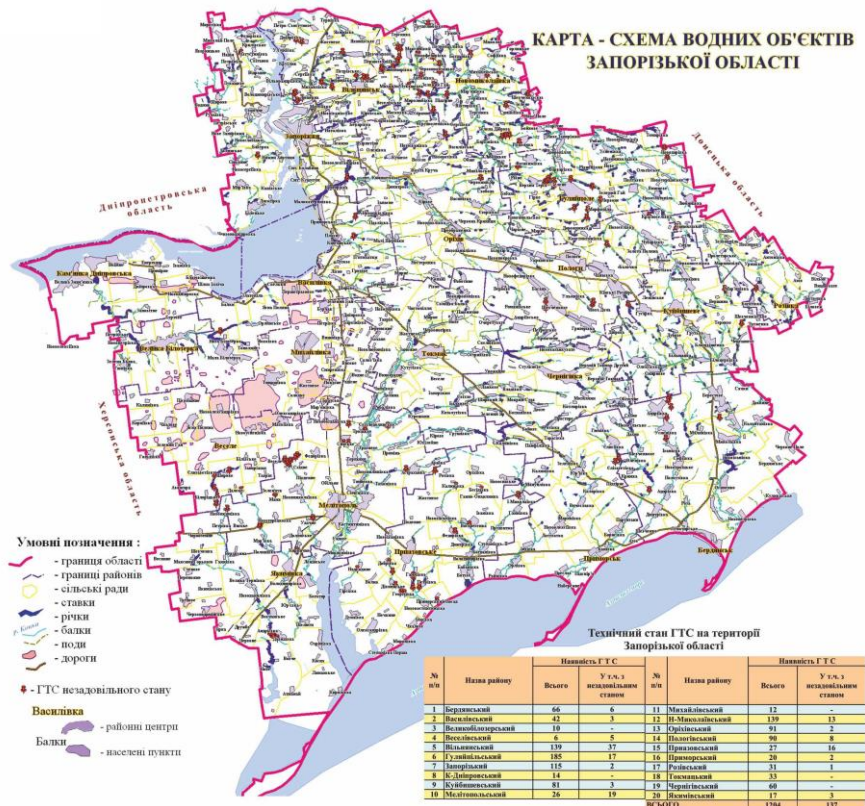

Рисунок 1 – Карта-схема водних об'єктів Запорізької області [1]

По території Запорізької області протікає 65 річок, з яких 3 середні та 62 малих річок. Загальна довжина річок складає 2877,6 км, в т.ч. в межах області – 2648,7 км. Крім того є 3151,5 км притоків та яруг. Загальна довжина всіх 978 водотоків в межах області – 5789,9 км. Відповідно з вимогами ст.79 Водного кодексу України [2] всі річки області класифіковані на:

- великі річки (площа водозбору понад 50,0 тис. км²) – Дніпро загальною довжиною в межах області – 167 км;
- середні річки (площа водозбору від 2,0 до 50,0 тис. км²) – Гайчур, Конка і Молочна, загальною довжиною 459,0 км;
- малі річки (площа водозбору менше 2,0 тис. км²) – це 62 річки загальною довжиною 2396,2 км, в т.ч. в межах області – 2189,7 км [1, 3].

Таблиця 1

Загальні відомості про річки і водойми Запорізької області [1]

№ п/п	Показники	Од. вим.	
1	Кількість річок	шт.	65
2	Їх загальна протяжність, всього	км	2877,6
	у т.ч. в межах області	км	
3	Кількість малих річок, у т.ч. джерел, водотоків (до 2000 км ²)	шт.	975
4	Їх загальна протяжність у межах області	км	5330,9
	- з них малих річок довжиною більше 10 км	км	62
	- їх загальна протяжність	км	2189,7
5	Кількість середніх річок (2001-50000 км ²)	шт.	3
6	Їх протяжність у межах області	км	459
7	Кількість великих річок (> 50000 км ²)	шт.	1
8	Їх протяжність у межах області	км	167,5
9	Кількість водосховищ, всього	шт.	27
	об'ємом до 10 млн.м ³	шт.	26
	об'ємом від 10.1 до 100 млн.м ³	шт.	1
10	Кількість ставків	шт.	1178
11	Довжина берегової смуги річок і водоймищ	км	9226,3
12	Сумарна протяжність каналів (транспортування води в маловодні райони)	км	478
13	Сумарна протяжність зрошувальної мережі (магістральні канали і водоводи)	км	5101,7

Живлення річок, в основному, снігово-дощове [3, 4].

Річки, які протікають по території Запорізької області, як по густоті гідрографічної мережі, так і по водності, розподілені нерівномірно (рис. 2).

На крайньому північно-заході протікає могутнє джерело води – р. Дніпро. В межах двох надзаплавних терас Дніпра забезпеченість водою всіх галузей народного господарства достатня. Але вже у кілометрі від заплави Дніпра починається безводний степ і вся решта частина області – біля 90% її території – дуже бідна водними ресурсами. Середня густота річної мережі тут біля 0,12 км/км², тобто ще нижча ніж в такому малозабезпеченому водою районі, як степовий Крим.

До північної групи водотоків рік Придніпров'я відносяться притоки р. Вовчої (р. Гайчур, р. В.Терса), р. Конка, р. Янчекрак, р. Карачекрак, р. В. Білозерка та інші – всього 25 річок (рис. 2) [1].

До південної групи річок Приазов'я відносяться річки Великий та Малий Утлюк, Молочна, Берда, Обитічна, Лозоватка, Джежелня, Домузла, Корсак та інші – всього 40 річок (рис. 2) [1].

На півдні Запорізька область омивається водами Азовського моря, берегова лінія якого у межах області більше 300 км.

Площа водного дзеркала моря без озера Сиваш – 37800 км². Об'єм води при середньому рівні моря – 320 км³ [3].

Гідрографічне районування
водогосподарських ділянок Запорізької області

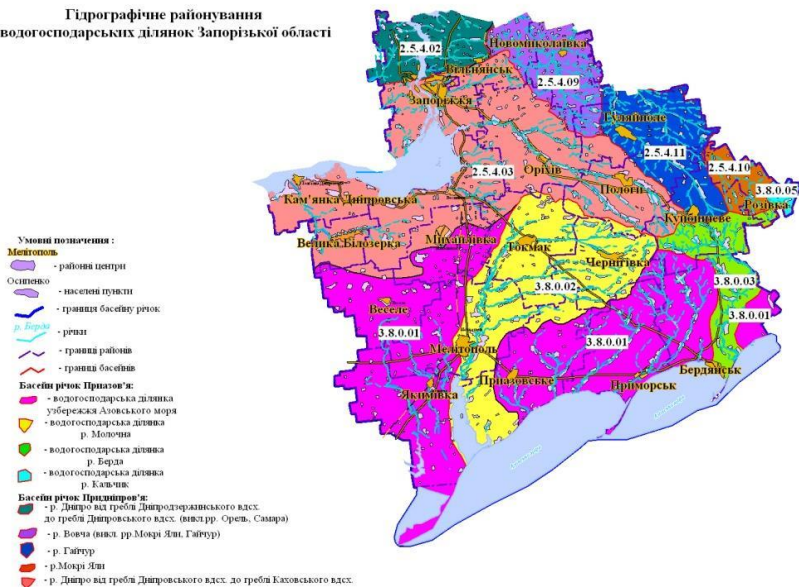

Рисунок 2 – Гідрографічне районування водогосподарських ділянок Запорізької області [1]

Площа водозбору Азовського моря складає 586 тис. км². На території Запорізької області є також 4 лимани: Білозерський, Утлюцький, Тубальський та Молочний. Загальна площа водного дзеркала становить 655,5 км² [1, 3].

Серед лиманів статус комплексного призначення має Білозерський лиман. Він є водним об'єктом комплексного призначення.

На річках значне місце посідають штучні водойми – ставки та водосховища, які використовуються для водопостачання, зрошення, рибного господарства та інших народногосподарських потреб.

Усього по області налічується 27 водосховищ та 1178 ставків. Загальний об'єм водосховищ – 73,21 млн. м³, площа водного дзеркала – 2394,7 га. Серед них є такі великі водосховища, як Бердянське на р. Берда, Білозерське, Калинівське та Чапайське на р. В. Білозерка. Вони утворені для утримання весняної повені і для запобігання наслідків шкідливої дії вод на нижче розташовані населені пункти, промислові об'єкти, під час літньої межні – підтримання необхідних позначок для риборозведення [1].

На балансі БУВР річок Приазов'я знаходиться гідротехнічні споруди Козачого та Кайінкулакського водосховищ. Козаче водосховище використовується, як ставок-накопичувач. В останні роки зрошення з Кайінкулакського та Козачого водосховищ не проводилось.

Також на балансі БУВР річок Приазов'я знаходиться 3361,0107 га земель водного фонду [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Водні ресурси / БУВР річок Приазов'я. URL: <https://buvrzp.gov.ua/%d0%b2%d0%be%d0%b4%d0%bd%d1%96-%d1%80%d0%b5%d1%81%d1%83%d1%80%d1%81%d0%b8/> (дата звернення: 21.09.2023)
2. Водний Кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 24, ст.189 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80> \I "Text (дата звернення: 21.09.2023)
3. Фізична географія Запорізької області. Хрестоматія. / Л.М. Даценко, В.В. Молодиченко, В.П. Воровка та ін. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 200 с.
4. Непша О.В. Гідрологічні особливості річок Північно-Західного Приазов'я. Екологічний шлях у майбутнє: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. К.: Наук. світ, 2012. С. 95-96.

ACTUAL SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MODERN WORLD

September 2023

ISSUE 9(101)

Publisher allows authors to retain their copyrights.
No part of the publications may be reproduced without prior permission of the Publisher.
All authors take public responsibility for the content presented in the manuscript.

Executive Editor-in-Chief: PhD Oleh M. Vodiany
Design: A. Vovkodav

Founders: Non-governemental organization «The Institute for social transformation»
№1453789, 02/17/2016

Subscribe to print 04.10.2023.
Format 60x84 1/16.
Edition of 100 copies
Printed by: sole proprietor "Kravchenko Ia.O."
B01 №560015
03039, Ukraine, Kyiv, prosp. V. Lobanovskogo, 119
phone. +38 (044) 561-95-31

Editorial board address:
08400, Ukraine, Kyiv Region, Pereiaslav,
Bohdana Khmel'nitskogo str, 18
phone: +38 (063) 5881858
<https://iscience.in.ua>
e-mail: iscience.in.ua@gmail.com

